

Udklip fra kapitlet Afsluttende betragtninger

er. Bestræbelser på at ligestille kommunisme (netop kommunisme og ikke fx stalinisme) med nazisme intensiveres. Bestræbelser der fremmer et indtryk af værdimæssig ligestilling mellem på den ene side en vision og et ideal om alle menneskelige individers demokratiske ligeret, ligeværd og ligestilling i et frit og selvforvaltende fællesskab, – og på den anden side en vision og et ideal om den stærkes ret i en verden af over- og undermennesker, et erklæret antidemokratisk og racistisk menneske- og samfundssyn. Bestræbelser der, uanset intention, kan resultere i en faktisk nedgradering af nazismens skyld og ansvar.

Således indrykkede *Den Store Danske Encyklopædis* netudgave i 2006 – efter flere års polemik omkring encyklopædiens dækning af kommunismebegrebet⁶⁴² – en ny artikel om et vigtigt emne: leninistiske, stalinistiske og maoistiske partidiktaturers undertrykkelses- og terrorpolitik. Men i artiklens indledning vinklede artikelforfatter Torben W. Grage netop emnet i overensstemmelse med tendensen til at gøre »kommunisme« til et mindst lige så umenneskeligt onde som nazisme. Under overskriften *Den faktisk eksisterende kommunisme i 1900-t.* anførte han

at »kommunistiske ambitioner og projekter« verden over fra 1921-90 havde kostet 100 mio. mennesker livet, og målt herudfra måtte »kaldes de dyreste i verdenshistorien«. Med den sigende tilføjelse: »Til sammenligning kostede nazismen ca. 25 mio. menneskeliv.«⁶⁴³

Her er det bemærkelsesværdigt at Grage på den *ene* side ikke fuldt ud bogfører ofrene for nazisternes krigspolitik på nazismens konto (den europæiske del af 2. Verdenskrig *var* Hitlers krig, og alene Sovjetunionen mistede omkring 27 millioner menneskeliv som følge af Hitlers på forhånd dekreterede »udryddelseskrig« mod den »asiatisk mindreværdige« sovjetiske hovedmodstander).⁶⁴⁴ Mens Grage på den *anden* side fuldt ud lader alle ofre for alle de trods alt forskelligartede og i forskellig grad og på forskellig måde menneskeskabte sovjetiske og kinesiske sultkatastrofer indgå i sit komparative brutalitetsregnskab, altså på lige fod med ofrene for nazisternes program for »udryddelsen af den jødiske race i Europa« (hungerdøde må udgøre omkring halvdelen af de 85 mio. ofre som artiklen til sammen tillægger Sovjetunionen og Kina).⁶⁴⁵

Ovenstående rokker intet som helst ved at en række partikommunistiske tyrannier i løbet det 20. århundrede udførte ekstremt hensynsløse moderniseringseksperimenter og horrible statsterroristiske forbrydelser med et forfærdende antal ofre. Det må aldrig glemmes, og encyklopædien skal anerkendes for viljen til at fastholde denne centrale historiske erfaring. Men skønt det ikke er nogen trøst for de overlevende fra *Gulag* og *The Killing Fields*, er det samtidig rigtigt og nok også vigtigt at huske at brutalitet og menneskeforagt var iboende og fundamentale elementer i den nazistiske filosofi – men ikke i Marx' og Engels' kommunistiske. Eller med Raymond Arons ord: Det er nødvendigt at fastholde forskellen mellem en »filosofi hvis hele logik er monstrøs, og en filosofi som kan gives en monstrøs fortolkning«. ⁶⁴⁶ Fra Karl Marx' *Det Kommunistiske Manifest* gik

ingen lige og nødvendig udviklingsvej til Lenins bolsjevisme og videre til Stalin, Mao og Pol Pot. Derimod var vejen fra Adolf Hitlers *Mein Kampf* til erobringskrig, udryddelseskrig og racebegrundet folkemord helt anderledes logisk og følgerigtig.

Dette mindsker dog ikke behovet for en kritisk analyse af det ideologiske arvegods som partikommunistiske regimer mente at kunne påberåbe sig under gennemførelsen af deres undertrykkelsespolitik. Således er der næppe tvivl om at perverteringen af Marx' kommunistiske tankebygning lettedes ved tilstedeværelsen af elementer i filosofien selv, som senere kunne udnyttes til en dogmatisering af tænkningen, til en »målet helliger midlet«-holdning, til en retfærdiggørelse af en elitær og diktatorisk samfundsledelse.

Nævnes kan ...

Læs videre i bogen

Noterne til klippet ses nedenfor (fremhævet)

programmet *Uppdrag Granskning*, i hvilke man kritisk behandlede Vänsterpartiet *Kommunisternes* kontakter til regerende østeuropæiske kommunistpartier. Lars Ohlys udtalelse fra 2004 er hentet fra SVT's tekstreportage »Lars Ohlys syn på demokrati« på SVT's hjemmeside (adresse: <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=15777&a=264856>). Lars Ohly-citatet fra 2005 stammer fra et brev han sendte til partimedlemmerne, og som er fundet på Vänsterpartiets hjemmeside (dateret 31.10.2005 – på adressen: <http://www.vansterpartiet.se/vp/29253.cs>). Min overs. fra svensk.

641 Som socialdemokraten Hartvig Frisch skrev i sin store *Europas Kulturhistorie* fra 1928, havde Marx og Engels med *Det Kommunistiske Manifest* »i et ryk hentet socialismen ned på jorden. På det grundlag er socialdemokratiet vokset frem i land efter land, ... « Frisch s. 263. I 1918 skrev de danske socialdemokrater, i et forord til en ny-udgivelse af *Det Kommunistiske Manifest* »udgivet af det danske Socialdemokrati« på partiets forlag Fremad, at manifestet var »det internationale Socialdemokratis første og evigunge Stridsskrift.« (*Karl Marx og Friedrich Engels: Det kommunistiske Manifest*, Kbh. 1918, 4. oplag, se heri *Forord til anden omarbejdede danske udgave*, s. 5). Endnu i 1946 fandt det danske Socialdemokrati det meningsfyldt at stå som officiel udgiver af *Det Kommunistiske Manifest*, på forlaget Fremad. Og igen i 1948 udgav det socialdemokratiske forlag Fremad *Det Kommunistiske Manifest*, i anledning af 100-årsdagen for den første udgivelse i 1848. Udgaven var forsynet med historiske kommentarer og analyser af den socialdemokratiske teoretiker og rådmand i København, Ib Kolbjørn.

642 Kritikere mente at encyklopædiens vinkling af kommunismebegrebet efterlod læseren med et for positivt kommunismebillede. I *Politiken* d. 25.11.2006 ses en større artikel om debatten og encyklopædiens udgiver forlaget Gyldendals reaktion herpå.

643 Artiklen *Den faktisk eksisterende kommunisme i 1900-t.* af Torben W. Grage, fra Gyldendals Online Leksikon der baserer sig på opdaterede udgaver af Den Store Danske Encyklopædi, Gyldendals Leksikon 1-3 (2002) og Gyldendals Etbindsleksikon (2003). Netadresse: <http://www.gyldendalsleksikon.dk/leksikon/leksikon.htm>. Det her citerede stammer fra netleksikonets udgave som set d. 24.8.2007.

644 Om Sovjets tabstal se Rosenfeldt s. 301; Trommer s. 313. Ifølge Trommer (ibid.) var halvdelen af de 27. mio. ofre civile – herunder de

sovjetiske jøder som tyskerne myrdede. Ofre for Stalins undertrykkelse under krigen – som ofre for folkeflytninger og Gulag-ophold – er ikke indeholdt i tallet. Citaterne: Se Hitlers instrukser til sine generaler knap 3 måneder før angrebet, i Hornhøj-Møller s. 363 (»Det drejer sig om en udryddelseskrig. Vi fører ikke krig for at bevare fjenden. ...«). Udtrykket »asiatisk mindreværdige« benyttedes i en mundtlig udryddelsesordre fra chefen for sikkerhedspolitiet Reinhardt Heydrich i maj 1941. Se Fest s. 242. Til Grages forsvar kunne man anføre at ikke alle krigens dødsfald var »intentionelle« – de overfaldne folkeslag kunne have indordnet sig under Hitler-Tyskland i stedet for at sætte sig til modværge, og derved kunne mange lidelser og drab (muligvis!) være undgået. Dertil kan man dog for det første indvende at med et lignende argument kunne man så også (uretmæssigt) søge at nedskrive Stalins ansvar for Ukraines hungerdøde – også Ukraines bondebefolkning kunne »godvilligt« have indordnet sig under Stalins tvangskollektivisering, korninddrivelser og »dekulakisering«, hvorved udviklingen fra bondeoprør over statens krig mod bønderne til hungersnød var undgået (se også næste note). For det andet var nazismens krig mod Sovjetunionen under alle omstændigheder en dekretet »udryddelseskrig«, og intet i nazismens kendte planer tyder på at Sovjetunionens befolkning i tilfælde af overgivelse havde fået en mindre brutal medfart: Måned efter angrebet på Sovjetunionen talte Hitler om at hidføre en »folkekatastrofe«, om at jævne Moskva og Leningrad med jorden, om at oprette et germansk slaveimperium til Ural. Samtidig udarbejdede SS-rigsfører Himmlers eksperter de første udkast til *Generalplan Ost*, ifølge hvilken man ville sende 31 – opjusteret til 51 – millioner overlevende slaver (polakker, hviderussere, ukrainere og andre slaviske folk) til Sibirien, – mens 14 millioner kunne blive tilbage som arbejdsstrælle for det tyske herrefolk i det nye østlige *Lebensraum*. Se Poulsen s. 266f.; Marrus s. 53f.

645 Af de i alt angivne 100 mio. ofre tildeles Sovjetunionen de 20. mio. og Kina de 65 mio. i Grages artikel – tal som er identiske med opgørelsen i *Kommunismens sorte bog* (se Courtois s. 4). Af disse i alt 85 mio. ofre døde, ifølge *Kommunismens sorte bog*, ca. 11 millioner af sult i Sovjetunionen i årene 1921-22 og 1932-33, og mellem 20-43 millioner døde af sult i Kina i årene 1959-62 i forbindelse med Maos ekstremistiske økonomiske program »Det Store Spring Fremad«

(vedr. dødstallene se Courtois s. 9f., 495). Ser vi på Sovjetunionen var hungersnøden 1921-22 (ifølge Courtois s. 9 med 5 mio. hungerdøde) næppe *intentionel*, men et produkt af den ødelæggende borger- og interventionskrig, herunder krigskommunismens desperate og katastrofale tvangsudskrivning af korn fra bønderne. Derimod er det et vanskeligere og omstridt spørgsmål om hungersnøden 1932-33 (ifølge Courtois s. 10 med ca. 6 mio. hungerdøde) var et egentligt *intentionelt* folkemord planlagt af Stalin for at få bønderne til at makke ret og lade sig kollektivisere. Eller om hungerdøden, som særligt ramte Ukraine og andre sydlige områder, må betragtes som et *overvejende ikke-intentionelt* produkt af den ekstremistiske og terrorunderstøttede moderniseringspolitik, og af den ulige krig mellem parti og bønder, der blev resultatet af Stalins beslutning om forceret tvangstransformation af industri og landbrug. Men under alle omstændigheder var hungersnøden 1932-33 utvivlsomt først og fremmest et produkt af *menneskers – primært statsledelsens – beslutninger og handlinger* (såsom statens ekstreme og tvangsinddrevne kornkvoter og hensynsløse brug af vare- og handelsblokader som våben i kampen om kornet), langt mere end den var et produkt af den tørke som ramte dele af landet i 1931-1932. Stalins tvangskollektivisering var, som Nicolas Werth har bemærket, reelt »en krig erklæret af Sovjet-staten mod en nation af småbønder« (Werth s. 146). Krigserklæringen førte til bondeoprør og en ødelæggende åben krig mellem parti og bønder – dernæst til hungersnød. Om citatet vedrørende nazisternes program for udryddelse af de europæiske jøder: Joseph Goebbels talte om »udryddelsen af den jødiske race i Europa« i den nazistiske ugeavis *Das Reich* den 16. november 1941.

646 Citatet af Raymond Aron er hentet fra Andreopoulos s. 99. Raymond Aron (1905-1983): Fremtrædende fransk politisk tænker, kommentator og sociolog. Dannede i koldkrigstidens Frankrig en art intellektuel liberal modpol til de marxistiske intellektuelle.

647 Fra pjecen *Socialismens Grundtræk*, G.Lund5 s. 31.

648 Se Jacobsen1 s. 527.

649 Se Inger Merete Nordentofts debatindlæg *En omvurdering eller ...* – i tillægget »Partidiskussionen« i *Land og Folk* d. 21.12.1956.

650 Fra artiklen *Socialistisk Folkeparti (SF)* i det venstreorienterede net-leksikon *Leksikon for det 21. århundrede* på net-adressen www.leksi-